

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1950

Vyhlásené: 28.12.1950 Časová verzia predpisu účinná od: 01.07.1951 do: 31.03.1964

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

189.

Z á k o n

zo dňa 21. decembra 1950

o poistnej smluve.

Národné zhromaždenie Československej republiky usnieslo sa na tomto zákone:

Časť I.

Spoločné ustanovenia.

§ 1.

(1) Poistenie umožňuje obstaranie finančných prostriedkov na úhradu majetkových potrieb, ktoré vznikajú náhodilými udalosťami.

(2) Vzájomné vzťahy účastníkov poistného pomeru sa upravujú tak, aby poistenie chránilo predovšetkým socialistické hospodárstvo a pracujúci ľud pred stratami a podporovalo ich úsilie o zabezpečenie a rozvoj výroby a o zvýšenie životnej úrovne, aby však nevedlo k obohateniu a nebolo zneužívané na škodu socialistickej spoločnosti.

Poistná smluva.

§ 2.

Poistnou smluvou sa poisťovňa za odplatu (poistné) zaväzuje

- a) pri poistení majetku nahradiť škodu v medziach smluvy,
- b) pri poistení osôb platiť smluvou určené sumy, ak nastane za trvania poistenia udalosť v smluve uvedená (poistná príhoda).

§ 3.

(1) Do pätnástich dní od doručenia návrhu na uzavretie poistnej smluvy je poisťovňa povinná ho prijať alebo žiadať o jeho doplnenie alebo urobiť vlastný návrh nový alebo oznámiť navrhovateľovi, že jeho návrh neprijíma. Ak to neurobí poisťovňa v tejto lehote, platí návrh na uzavretie poistnej smluvy za prijatý prvým dňom nasledujúcim po jej uplynutí.

(2) Od času doručenia doplneného návrhu poisťovní začína sa lehota uvedená v predchádzajúcom odseku znovu.

(3) Ustanovenia predchádzajúcich odsekov neplatia, ak určil navrhovateľ pre záväznosť svojho návrhu kratšiu lehotu.

§ 4.

Poistná smluva platí - s výnimkou ustanovenia § 3 ods. 1 - za uzavretú dňom, keď bolo doručené prijatie návrhu druhej strane.

§ 5.

(1) Pre platnosť poistnej zmluvy je potrebná písomná forma.

(2) Poistovnía je povinná vydať druhej zmluvnej strane (poistníkovi) listinu o poistnej zmluve (poistku).

(3) Výnimky z ustanovení predchádzajúcich odsekov môže určiť Ministerstvo financií, najmä aj v poistných podmienkach (§ 7).

§ 6.

(1) Poistník môže od zmluvy odstúpiť, pokiaľ tu nie je pre osobu, na ktorej život, zdravie alebo majetok bolo poistenie dojednané, v čase, keď sa má poistenie začať, možnosť, že nastane poistná príhoda (poistné nebezpečenstvo). Odstúpenie od zmluvy má účinky, ako by zmluva nebola uzavretá. Pokiaľ zanikne poistné nebezpečenstvo po začiatku poistenia, môže poistník právny pomer založený poistnou zmluvou (poistný pomer) vypovedať s okamžitou účinnosťou.

(2) Ak sa vzťahuje poistenie na čas pred uzavretím poistnej zmluvy, je zmluva neplatná potiaľ, pokiaľ vedela v čase uzavretia poistnej zmluvy len jedna zo strán, že poistná príhoda už nastala alebo že ešte nenastala.

§ 7.**Poistné podmienky.**

(1) Súčasťou obsahu poistnej zmluvy sú ustanovenia poistných podmienok. Poistné podmienky pre jednotlivé druhy poistenia vydá Ministerstvo financií a vyhlási ich v príslušnom úradnom liste. Ministerstvo financií môže poistné podmienky aj meniť, a to, ak to vyžaduje všeobecný záujem, i s účinnosťou pre platné poistné pomery a neuspokojené nároky z nich.

(2) Odchýlky od ustanovení poistných podmienok možno dojednať, len keď to pripúšťajú poistné podmienky, alebo ak dá na to súhlas Ministerstvo financií. Do poistnej zmluvy možno však pojať dojednania doplnujúce a dojednania, bez ktorých by pre osobitnú povahu poistného nebezpečenstva nemohlo k uzavretiu poistnej zmluvy dôjsť. Iné dojednania, ktoré odporujú poistným podmienkam, sú neplatné.

§ 8.**Predbežné poistenie.**

(1) Pri dojednávaní poistnej zmluvy môžu strany dojednať, že poistovnía poskytne plnenie, ak nastane poistná príhoda ešte pred uzavretím poistnej zmluvy (predbežné poistenie). Ak nie je dojednané inak, platí predbežné poistenie za dojednané podľa poistných podmienok. Aj predbežné poistenie sa poskytuje za odplatu.

(2) Ministerstvo financií môže určiť, v ktorých prípadoch a v akom rozsahu vznikne predbežné poistenie, i keď nebolo dojednané.

(3) Predbežné poistenie zaniká uzavretím poisťnej smluvy, alebo ak bolo niektorou zo strán odvolané, alebo ak oznámila jedna zo strán, že poisťnú smluvu neuzavrie; najneskoršie však zaniká predbežné poistenie uplynutím šiestich mesiacov odo dňa, keď vzniklo.

§ 9.

Začiatok a koniec poistenia.

Poistenie sa začína napoludnie toho dňa, ku ktorému bol jeho začiatok v poisťnej smluve dojednaný, a končí sa posledného dňa trvania poisťného pomeru napoludnie, poprípade v okamihu, keď zaniklo poisťné nebezpečenstvo. Možno dojednať, že poistenie sa začína alebo končí v iný čas než napoludnie.

§ 10.

Výpoveď poisťného pomeru a jeho predĺženie mlčky.

(1) Poisťný pomer môže byť ktoroukoľvek stranou vypovedaný najmenej šesť týždňov vopred ku koncu poisťného obdobia (§ 11 ods. 1).

(2) Ak nebude poisťný pomer dojednaný na určitý čas, najmenej však na jeden rok, vypovedaný najneskoršie šesť týždňov vopred ku koncu smluvnej doby, predlžuje sa, pokiaľ nebolo dojednané inak, a to vždy o jeden rok.

(3) V životnom poistení môže poisťný pomer vypovedať len poisťník, a to začínajúc druhým poisťným obdobím kedykoľvek. Ustanovenie odseku 2 pre životné poistenie neplatí.

§ 11.

Poisťné.

(1) Poisťné sa určí buď pre celý čas trvania poistenia (jediné poisťné) alebo pre poisťné obdobie. Poisťným obdobím je čas jedného roka, pokiaľ nebolo dojednané inak.

(2) Ak zanikne poisťný pomer pred skončením poisťného obdobia, alebo v prípade, keď bolo určené jediné poisťné, pred skončením smluvnej doby, náleží poisťovní poisťné do posledného dňa mesiaca, v ktorom sa o zániku poisťného pomeru dozvedela. Výnimky môžu určiť poisťné podmienky.

(3) Ak zanikne poisťný pomer pred skončením poisťného obdobia, alebo v prípade, keď bolo určené jediné poisťné, pred skončením smluvnej doby preto, že nastala poisťná príhoda, náleží poisťovní poisťné do konca poisťného obdobia, poprípade do konca smluvnej doby.

§ 12.

Sročnosť poisťného.

Pokiaľ nebolo dojednané inak, je jediné alebo prvé poisťné sročné do týždňa po uzavretí poisťnej smluvy, následné poisťné vždy prvého pracovného dňa poisťného obdobia.

§ 13.

Meškanie.

(1) Ak nie je jediné poisťné alebo prvé poisťné zaplatené do jedného týždňa od posledného dňa sročnosti, nie je poisťovňa povinná plniť.

(2) Ak nie je zaplatené v deň sročnosti následné poisťné, je poisťovňa oprávnená poisťníka na jeho trovy vyzvať, aby platil, pričom je povinná zároveň ho upovedomiť o právnych následkoch

ďalšieho meškania v platení a poskytnúť mu dodatočnú lehotu aspoň jedného mesiaca. Ak nie je poistné zaplatené ani v tejto lehote, je poisťovňa oslobodená od záväzku plniť a môže vypovedať poistný pomer s okamžitou účinnosťou.

(3) Ak nie je poistné zaplatené ani v ďalších troch mesiacoch počítaných od posledného dňa lehôt uvedených v predchádzajúcich odsekoch a poisťovňa v tomto čase neuplatní nárok na poistné na súde, alebo ak prislúcha rozhodovanie arbitrážnej komisii, u tejto komisie, poistný pomer zaniká.

(4) Poisťovňa je však povinná plniť, ak bolo poistné zaplatené pred zánikom poistného pomeru a predtým, než nastala poistná príhoda, alebo ak uplatnila na súde (u arbitrážnej komisie) nárok na poistné dlžné za čas, v ktorom nastala poistná príhoda.

(5) Dohovorom strán možno lehoty uvedené v odsekoch 1, 2 a 3 predĺžiť. Pri poistení dojednávacom so socialistickými právnickými osobami možno dojednať odchýlky od ustanovení predchádzajúcich odsekov.

§ 14.

Poistné pri zmene poistného nebezpečenstva.

(1) Ak dôjde za trvania poistného pomeru k zmene poistného nebezpečenstva, ktoré má vplyv na výšku poistného, môže ktorákoľvek strana - poisťovňa však len do jedného mesiaca odo dňa, keď sa o zmene poistného nebezpečenstva dozvie - navrhnúť primeranú úpravu poistnej zmluvy. Ak nedôjde k dohode do troch mesiacov odo dňa doručenia návrhu, poistný pomer zaniká.

(2) Ustanovenie predchádzajúceho odseku platí obdobne, ak vyjde za trvania poistného pomeru najavo, že poistné nebezpečenstvo bolo už pri uzavretí poistnej zmluvy iné, než s akým sa pri určení jej obsahu počítalo.

(3) Ak nastane poistná príhoda najskôr pätnásť dní po tom, keď bol doručený návrh na úpravu poistnej zmluvy, avšak predtým, než dôjde k dohode o ňom, je poisťovňa povinná plniť v takom pomere, v akom zodpovedá zmenenému poistnému nebezpečenstvu doterajšie poistné.

§ 15.

Platenie poistného treťou osobou.

Poisťovňa je povinná, i keď k tomu poistník nesvolil, prijímať sročné poistné alebo iné platby, ktoré je poistník povinný jej zaplatiť v súvislosti s poistnou zmluvou, aj

- a) od osoby rozdielnej od poistníka, ktorá je oprávnená z poistnej zmluvy,
- b) od peňažných ústavov, ktoré majú proti poistníkovi pohľadávku.

Povinnosti navrhovateľa (poistníka).

§ 16.

Navrhovateľ je povinný oznámiť poisťovni všetky okolnosti rozhodné pre uzavretie poistnej zmluvy alebo pre určenie smluvného obsahu, na ktoré bol pri dojednávaní poistnej zmluvy dopytovaný. Poistník je povinný oznámiť poisťovni bez meškania všetky zmeny v takých okolnostiach. Ak bola poistná zmluva uzavretá, hoci navrhovateľ neodpovedal na dotaz poisťovne, nemá to vplyv na povinnosť poisťovne plniť.

§ 17.

(1) Poistník nesmie porušovať smluvné dojednania, ktoré smerujú k tomu, aby sa zmenšilo poistné nebezpečenstvo alebo aby sa zamedzilo jeho zvýšenie, ani nesmie trpieť podobné konania

tretích osôb. Je povinný dovoliť poisťovni, aby si prezrela bezpečnostné zariadenia. Toto ustanovenie sa nevzťahuje na životné poistenie.

(2) Poistník je povinný bez meškania oznámiť poisťovni, a ak je podozrenie z trestného činu, aj bezpečnostným orgánom, že poistná príhoda nastala, urobiť všetko, aby zmiernil jej následky, dať všetky vysvetlenia potrebné na zistenie okolností rozhodných pre plnenie poisťovne a dovoliť vyšetrovania, ktoré sú na to potrebné.

(3) Poistník je ďalej povinný predložiť poisťovni doklady nevyhnutne potrebné na preukázanie nárokov na plnenie poisťovne; ďalšie doklady je povinný predložiť len na žiadosť poisťovne a na jej náklad.

§ 18.

Následky porušenia povinností.

(1) Ak porušil poistník (navrhovateľ) povinnosti uložené mu týmto zákonom alebo dojednané v poistnej zmluve alebo ak konal proti bezpečnostným predpisom a ak to malo vplyv na výšku poistného, sníži sa povinnosť poisťovne plniť podľa pomeru dojednaného poistného k poistnému, ktoré by poisťovni náležalo.

(2) Ak malo porušenie povinností podstatný vplyv na vznik poistnej príhody alebo rozsah jej následkov, ich zistenie alebo na určenie výšky plnenia poisťovne, povinnosť poisťovne plniť podľa miery zavinenia poistníka sa buď sníži alebo nevznikne.

(3) Ustanovenia predchádzajúcich odsekov neplatia, ak sa poisťovňa dozvie o skutkových okolnostiach, ktoré jej bol poistník (navrhovateľ) povinný oznámiť, včas pred poistnou príhodou a ak nevyvodí bez zbytočného odkladu dôsledky.

(4) V poistení zodpovednostnom a v poistení osôb sa nemôže poisťovňa domáhať pozbavenia alebo sníženia povinnosti plniť, ak poistník porušil povinnosti uložené mu na to, aby sa odvrátilo alebo zmenšilo poistné nebezpečenstvo alebo aby sa zamedzilo jeho zvýšenie, avšak neurobil to úmyselne.

§ 19.

Význam konania a vedomosti tretích osôb.

(1) Pokiaľ podľa ustanovení tohto zákona sú konania a vedomosť poistníka (navrhovateľa) právne významné, prihliada sa pri zisťovaní porušenia povinnosti poistníka (navrhovateľa) aj na konanie a vedomosť osoby oprávnenej z poistnej zmluvy alebo osoby, na ktorej život, zdravie alebo majetok bolo poistenie dojednané (poistený). Rovnako sa prihliada na konanie a vedomosť osoby, ktorá v zastúpení poistníka (navrhovateľa) poistnú zmluvu dojednala alebo ktorá na mieste poistníka (poisteného) spravuje poistený majetok.

(2) Pokiaľ má vedomosť o niektorej okolnosti význam v čase uzavretia poistnej zmluvy, neprihliada sa na vedomosť inej osoby, ak bola zmluva uzavretá bez jej vedomia.

Plnenie poisťovne.

§ 20.

(1) Poisťovňa je povinná plniť do mesiaca odo dňa, keď dostala oznámenie, že nastala poistná príhoda. Ak nemôže byť v tejto lehote bez viny poisťovne skončené vyšetrovanie potrebné na zistenie poistnej príhody alebo osoby zo zmluvy oprávnenej alebo na určenie výšky plnenia poisťovne, je poisťovňa povinná plniť do pätnástich dní po skončení vyšetrovania.

(2) Ak nie je vyšetrenie skončené do mesiaca odo dňa, keď poisťovňa dostala oznámenie, že nastala poistná príhoda, je povinná na žiadosť osoby, právo ktorej na plnenie bolo zistené, poskytnúť ako preddavok sumu, ktorú podľa stavu veci najmenej bude platiť. Do mesačnej lehoty sa nepočíta čas, po ktorý nemožno vyšetrenie konať z poistníckovej viny.

(3) Poistné podmienky môžu určiť lehoty odchylné od lehôt určených v predchádzajúcich odsekoch.

§ 21.

Ak má nárok na plnenie poisťovne iná osoba než poistník, môže si poisťovňa sraziť zo svojho plnenia nezaplatené poistné a iné pohľadávky len z poistnej smluvy, z ktorej plní.

§ 22.

Ak odmietla poisťovňa plniť, nárok na plnenie zaniká, ak nebol uplatnený na súde (u arbitrážnej komisie) do šiestich mesiacov od doručenia listu, v ktorom poisťovňa oznámila poistníkovi, poprípade inej oprávnenej osobe odmietnutie plnenia a na tento následok ich upozornila.

§ 23.

Náhradná poistka.

Za zničenú alebo stratenú poistku je poisťovňa povinná vydať poistníkovi na jeho žiadosť a na jeho náklad náhradnú poistku. Môže však žiadať, aby poistka bola vopred umorená, ak sa má plniť len na jej predloženie.

§ 24.

Odpisy návrhov a oznámení.

(1) Poisťovňa je povinná vydať poistníkovi a osobe, ktorá je oprávnená z poistnej smluvy, na ich žiadosť a na ich náklad odpisy všetkých ich návrhov a oznámení, týkajúcich sa poistného pomeru.

(2) Ak sú tieto odpisy potrebné na právne úkony vyplývajúce z poistného pomeru, ktoré sú viazané lehotou, a ak neboli poistníkovi alebo osobe, ktorá je oprávnená z poistnej smluvy, už skôr poisťovňou vydané, nezapočítava sa do lehoty čas od vyžiadania do doručenia odpisov.

§ 25.

Forma prejavov.

Pre návrhy, oznámenia a uplatnenia nárokov, ktoré sú potrebné podľa tohto zákona alebo podľa poistnej smluvy, je potrebná písomná forma. Ministerstvo financií môže určiť výnimky.

§ 26.

Začiatok pôsobnosti prejavov.

Prejavy uvedené v § 25 pôsobia proti druhej strane od doručenia. Ak nemohly byť doručené pre okolnosti, ktoré táto strana zavinila, pôsobia od času, v ktorom by jej boli doručené, keby oných okolností nebolo.

§ 27.

Čas poštovej dopravy sa do lehôt uvedených v tomto zákone nezapočítava.

Časť II. Poistenie majetku.

Výška plnenia poisťovne.

§ 28.

Pri poistení majetku je poisťovňa povinná nahradiť najviac skutočnú majetkovú škodu spôsobenú poistnou príhodou. Ministerstvo financií môže určiť, kedy možno poistiť obstarávaciu cenu a to, čo poistnou príhodou ušlo.

§ 29.

(1) Tiež ak sa uzavrelo niekoľko poistných smlúv o tom istom majetku, pre ten istý čas a to isté nebezpečenstvo, uhradzuje sa najviac skutočná škoda, poprípade obstarávacía cena a to, čo poistnou príhodou ušlo.

(2) Len čo sa poistník alebo poisťovňa dozvedia, že sa uzavrelo niekoľko takých smlúv, sú povinní navrhnúť takú úpravu poistenia, aby nemohlo dôjsť k plneniu prevyšujúcemu náhradu podľa predchádzajúceho odseku. Úprava sa vykoná od začiatku mesiaca, v ktorom sa návrh robí.

(3) Rozdiel medzi zaplateným poistným a poistným, ktoré by bolo poisťovní náležalo pri riadnej úprave poistenia, vráti poisťovňa najneskoršie za tri roky predchádzajúce úprave poistenia.

§ 30.

Povinnosti poistníka.

Poistník je povinný urobiť podľa možnosti všetko, aby poistná príhoda nenastala. Ak došlo k poistnej príhode, nesmie zmeniť bez svolenia poisťovne stav poistnou príhodou spôsobený, dokiaľ škoda nie je vyšetrená; to však neplatí, ak je taká zmena potrebná vo všeobecnom záujme, alebo aby škoda bola zmiernená, alebo ak došlo pri vyšetrení škody vinou poisťovne k zbytočným odkladom.

§ 31.

(1) Poistník môže uzavrieť s poisťovňou smluvu o poistení majetku tretej osoby.

(2) Nárok na plnenie z poistnej smluvy náleží poistenému, všetky práva z poistného pomeru voči poisťovní vykonáva však poistník, najmä je tiež oprávnený prijať plnenie za poisteného. Poisťovňa je však oprávnená a na žiadosť poisteného povinná urobiť plnenie poistníkovi závislým od svolenia poisteného.

(3) Poistník má právo sa uspokojiť z plnenia poisťovne pre nároky, ktoré má voči poistenému v súvislosti s poisteným majetkom. Ak má poistený voči poistníkovi nárok na náhradu škody spôsobenej poistnou príhodou, započítava sa mu plnenie poisťovne z poistnej smluvy na tento nárok.

§ 32.

Zachraňovacie a vyšetrovacie náklady.

(1) Náklady, ktoré poistník alebo poistený urobí na odvrátenie alebo zmenšenie škody, keď nastala poistná príhoda (zachraňovacie náklady), nahradzuje poisťovňa, i keď výsledok nenastal, pokiaľ ich mohol poistník (poistený) podľa okolností pokladať za potrebné a úmerné hodnote veci.

(2) Ak nenahradzuje poisťovňa z dôvodu podpoistenia (§ 36) celú škodu spôsobenú poistnou príhodou, nahradzuje zachraňovacie náklady len v tom pomere, v akom nahradzuje škodu.

(3) Poisťovňa je vždy povinná nahradiť celé náklady urobené na jej pokyn.

(4) Náklady vyšetrenia o poistnej príhode a o škode konaného poisťovňou (vyšetrovacie náklady) znáša poisťovňa, pokiaľ neboli spôsobené nesprávnymi údajmi poistníka (poisteného).

§ 33.

Prechod nárokov na náhradu proti tretej osobe na poisťovňu.

(1) Nároky poistníka alebo poisteného na náhradu škody spôsobenej poistnou príhodou voči tretej osobe prechádzajú na poisťovňu, pokiaľ nahradila škodu.

(2) Ak nahradila poisťovňa len časť škody, má poistník alebo poistený prednosť pred poisťovňou pri uspokojení svojho nároku z majetku osoby zodpovednej za škodu.

(3) Na poisťovňu neprechádzajú nároky poistníka alebo poisteného voči osobám, ktoré s ním žijú v spoločnej domácnosti alebo ktoré sú na neho odkázané svojou výživou, okrem ak škodu spôsobili úmyselne.

(4) Ak sa vzdá poistník alebo poistený svojho nároku na náhradu škody voči tretej osobe alebo svojho práva tento nárok zabezpečujúceho, je to voči poisťovni neúčinné.

§ 34.

Poistná suma.

Poisťovňa je zaviazaná plniť najviac sumu smluvou určenú (poistná suma), pokiaľ nie je ustanovené inak.

§ 35.

Nadpoistenie.

Ak prevyšuje poistná suma hodnotu poistenej veci rozhodnú pre určenie poistnej náhrady (poistná hodnota), môže ktorákoľvek strana navrhnúť, aby bola snížená za primeranej úpravy poistného. Úprava sa vykoná od začiatku mesiaca, v ktorom sa návrh robí. Ustanovenie § 29 ods. 3 tu platí obdobne.

§ 36.

Podpoistenie.

(1) Ak je poistná suma určená podľa hodnoty poistenej veci v čase poistnej príhody nižšia, než poistná hodnota, nahradzuje poisťovňa škodu v pomere, v akom je poistná suma k poistnej hodnote.

(2) Možno dojednať, že poistná náhrada bude poskytnutá až do výšky poistnej sumy, bez toho že by sa pri jej určení prihliadalo na pomer poistnej sumy k poistnej hodnote.

§ 37.

Poistenie súboru vecí.

Ak je poistený súbor vecí, vzťahuje sa poistenie na všetky veci, ktoré k súboru práve náležia.

§ 38.**Zmena vlastníka poistených vecí a prevádzateľa podniku.**

(1) Ak prešlo vlastníctvo poistnej nehnuteľnej veci alebo ak prešlo úhrnne vlastníctvo poisteného súboru hnutelých vecí, vstupuje nový vlastník do práv a povinností predošlého vlastníka vyplývajúcich z poistného pomeru.

(2) Ak prešlo vlastníctvo poistníkovej hnutelnej veci, poistný pomer zaniká, s výnimkou uvedenou v predchádzajúcom odseku, len čo poistená vec vyjde z jeho rúk.

(3) Ak dôjde k zmene v osobe prevádzateľa podniku, vstupuje nový prevádzateľ do práv a povinností doterajšieho prevádzateľa z poistenia zodpovednosti z prevádzky podniku.

(4) Nový vlastník popripade nový prevádzateľ podniku má právo vypovedať poistnú smluvu ku koncu poistného obdobia i bez zachovania lehoty šesť týždňov určenej v § 10.

Záložné právo.**§ 39.**

(1) Socialistická právnická osoba, ktorá má záložné právo k poistenej veci, má aj záložné právo k pohľadávke na poistnú náhradu proti poisťovni, ak nastane poistná príhoda. Toto záložné právo zabezpečuje aj sumy, ktoré záložný veriteľ zaplatil podľa § 15, i úroky z nich.

(2) Ak ohlásí záložný veriteľ svoje právo poisťovni skôr, než vyplatila náhradu, smie ju poisťovňa vyplatiť poisťovníkovi iba so súhlasom záložného veriteľa. Súhlas však nie je potrebný, ak sa má podľa smluvy o poistení nehnuteľnej veci a jej príslušenstva použiť náhrada na znovuvybudovanie alebo na opravu nehnuteľnej veci alebo na doplnenie jej príslušenstva, a ak je zabezpečené, že peniaze budú použité na tieto účely.

(3) Ak neprejaví záložný veriteľ svoj nesúhlas do jedného mesiaca odo dňa, keď dostal oznámenie poisťovne, že náhrada bude vyplatená poisťovníkovi, platí, že s tým súhlasí. Poisťovňa musí vo svojom oznámení záložného veriteľa na tento následok upozorniť. Ustanovenie § 26 tu platí obdobne.

(4) Ak nemôže byť záložný veriteľ upovedomený alebo ak prejaví včas nesúhlas, môže poisťovňa uložiť náhradu na okresnom súde bydliska poisťníka.

(5) Složenú náhradu rozvrhne súd, používajúc primerane ustanovenia o rozdelení podstaty pri exekučnej dražbe nehnuteľných vecí, pričom sa na poisťníka hľadí ako na dlžníka.

(6) Ak ohlásil peňažný ústav poisťovni záložné právo k poistenej veci, je poisťovňa povinná upovedomiť ho bez meškania na jeho trovy, že poistné nebolo včas zaplatené.

§ 40.

(1) Komu vznikne proti poisťovníkovi nárok na náhradu škody spôsobenej poistnou príhodou, má záložné právo k pohľadávke na náhradu zo zodpovednostného poistenia.

(2) Poisťovňa je oprávnená, ak o tom vopred upovedomí poisťníka, vyplatiť náhradu zo zodpovednostného poistenia tretej osobe, pokiaľ je poisťník povinný nahradiť jej škodu spôsobenú poistnou príhodou.

Časť III.
Poistenie osôb.

§ 41.
Poistený a výhodou poctený.

(1) Poistník môže poistiť seba alebo inú osobu.

(2) Poistenie môže byť dohovorené v prospech poistníka alebo tretej osoby (výhodou poctený).

(3) Pri poistení inej osoby nemôže byť poistník výhodou pocteným. Na určenie výhodou pocteného je potrebný súhlas poisteného. Ak nebol takto výhodou poctený určený alebo ak bol za výhodou pocteného určený majiteľ alebo doručiteľ poistky, platí za výhodou pocteného poistený, poprípade jeho dedičia.

(4) Ak má poistený v úrazovom poistení voči poistníkovi nárok na náhradu škody spôsobenej poistnou príhodou, môže poistník žiadať, aby sa plnenie poisťovne z poistnej zmluvy započítalo poistenému na tento nárok.

Nadobudnutie nároku a nakladanie s ním.

§ 42.

(1) Ak nebolo dojednané nič iné, nadobúda výhodou poctený nárok na plnenie poisťovne až vznikom poistnej príhody.

(2) Ak nebolo dojednané nič iné, môže poistník až do vzniku poistnej príhody nakladať s nárokom z poistnej zmluvy. Až do tohto času môže aj meniť osobu výhodou pocteného, ak nejde o poistenie dôchodku. Pri poistení inej osoby to môže robiť len s jej súhlasom.

§ 43.

Ak nenadobudne nárok výhodou poctený, nadobudne ho pri poistení inej osoby poistený, poprípade jeho dedičia, inak poistník, poprípade jeho dedičia. Toto ustanovenie sa nevzťahuje na poistenie dôchodku.

§ 44.

(1) Ak je označené niekoľko osôb ako výhodou poctených bez určenia podielov, majú nárok na plnenie poisťovne rovnakým dielom. Podiel, ktorý niektorý z výhodou poctených nenadobudol, prirastá ostatným.

(2) Ak sú ako výhodou poctení označení dedičia bez presnejších údajov, majú nárok na plnenie poisťovne dedičia podľa pomeru svojich dedičských podielov.

(3) Ak bolo poistenie na prípad poistníkovej smrti dojednané v prospech majiteľa alebo doručiteľa poistky, náleží poistná suma dedičom poistníka, pokiaľ nebolo poistníkom urobené iné platné opatrenie.

Úmyselné spôsobenie poistnej príhody.

§ 45.

(1) Poisťovňa je oslobodená od záväzku plniť, ak spôsobil poistník poistnú príhodu úmyselne, okrem prípadu ak sa tak stalo pri nutnej obrane, záchrane života alebo vo všeobecnom záujme.

(2) Ak spôsobila poistnú príhodu úmyselne tretia osoba, v prospech ktorej bolo poistenie dojednané, platí ako by nebola určená.

§ 46.

Ak spáchal poistený samovraždu, je pri životnom poistení poisťovňa povinná plniť, ak trval poistný pomer nepretržite posledné dva roky predchádzajúce samovražde. Ministerstvo financií môže však určiť, kedy a do akej výšky je poisťovňa povinná plniť, ak trval poistný pomer kratší čas.

§ 47.

Redukcia, odkúpenie a obnova.

Poistné podmienky pre životné poistenie určia, v ktorých prípadoch a za akých podmienok má poistník nárok na premenu poistenia na poistenie bez platenia poistného so sníženou poistnou sumou (redukcia) alebo na zrušenie poistného pomeru a vyplatenie odbavného (odkúpenie) alebo na obnovu pôvodnej poistnej zmluvy.

Časť IV.

Prechodné a záverečné ustanovenia.

§ 48.

(1) Dojednania odporujúce ustanoveniam tohto zákona sú neplatné.

(2) Minister financií môže po dohode s ministrom spravodlivosti a s kompetentným ministrom vyhláškou v príslušnom úradnom liste určiť odchýlky od zákona, ak to vyžaduje osobitná povaha niektorých poistení. Vyhláška nie je potrebná, ak ide o odchýlky pri poistení majetku socialistických právnických osôb.

§ 49.

(1) Ustanoveniami tohto zákona sa spravujú právne pomery založené poistnými smluvami uzavretými s československou poisťovňou.

(2) Ustanoveniami tohto zákona sa spravujú i poistné pomery vzniknuté pred 1. júlom 1951; do tohto dňa sa tieto poistné pomery spravujú predošlým právom.

§ 50.

Ustanoveniami tohto zákona sa spravujú i poistenia povinné a poistenia zo zákona, pokiaľ osobitné predpisy neustanovujú inak.

§ 51.

(1) Ustanovenia tohto zákona sa nevzťahujú na právne pomery z poistenia, nositeľmi ktorého sú Ústredná národná poisťovňa alebo iné poisťovacie zariadenia, vlastným účelom ktorých je poisťovať dávky obdobné dávkam z národného poistenia.

(2) Ustanovenia tohto zákona neplatia pre zaistovanie. Poistné podmienky pre poistenie dopravné a úverové sa môžu odchyľovať od zákona.

§ 52.

Zrušujú sa všetky predpisy o veciach upravených týmto zákonom, najmä zákon č. 145/1934 Sb., o poisťnej smluve.

§ 53.

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom 1. júla 1951; vykonajú ho ministri spravodlivosti a financií.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Kabeš v. r.

Dr. Rais v. r.

